Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

14 päivänä syyskuuta 2017 *

Muutoksenhaku – EU-tavaramerkki – Asetus (EY) N:o 207/2009 – 8 artiklan 4 kohta ja 53 artiklan 1 kohdan c alakohta ja 2 kohdan d alakohta – EU-tavaramerkiksi rekisteröity sanamerkki PORT CHARLOTTE – Tätä tavaramerkkiä koskeva mitättömyysvaatimus – Aiemmille alkuperänimityksille ”Porto” ja ”Port” asetuksen (EY) N:o 1234/2007 ja kansallisen oikeuden nojalla myönnetty suoja – Näille alkuperänimityksille myönnetyn suojan tyhjentävyys – Asetuksen (EY) N:o 1234/2007 118 m artikla – Käsitteet suojatun alkuperänimityksen ”käyttö” ja siihen liittyvä ”mielleyhtymä”

Asiassa C-56/16 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 29.1.2016,

Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO), asiamiehinään E. Zaera Cuadrado ja O. Mondéjar Ortuño,

valittajana,

jota tukee

Euroopan komissio, asiamiehinään B. Eggers, I. Galindo Martín, J. Samnadda ja T. Scharf,

väliintulijana muutoksenhakuasteessa,

ja jossa muina osapuolina ovat

Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, IP, kotipaikka Peso da Régua (Portugali), edustajanaan P. Sousa e Silva, advogado,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

jota tukee

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ja A. Alves,

väliintulijana muutoksenhakuasteessa, ja

Bruichladdich Distillery Co. Ltd, kotipaikka Argyll (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajanaan S. Havard Duclos, avocate,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Prechal (esittelevä tuomari), A. Rosas, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Illéssy,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.3.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.5.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO) vaatii valituksessaan kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 18.11.2015 antaman tuomion Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto v. SMHV – Bruichladdich Distillery (PORT CHARLOTTE) (T-659/14, EU:T:2015:863; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla kumottiin sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) neljännen valituslautakunnan 8.7.2014 (asia R 946/2013-4) tekemä päätös, joka liittyy Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, IP:n ja Bruichladdich Distillery Co. Ltd:n väliseen väitemenettelyyn (jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (jäljempänä IVDP) vaatii liitännäisvalituksessaan kumoamaan valituksenalaisen tuomion osittain.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (EY) N:o 207/2009

3 Euroopan unionin tavaramerkistä 26.2.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 (EUVL 2009, L 78, s. 1) 8 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rekisteröimättömän tavaramerkin tai muun liike-elämässä käytetyn merkin, jonka vaikutusalue on laajempi kuin paikallinen, haltijan vastustuksesta tavaramerkille haettua rekisteröintiä ei myönnetä, jos ja siltä osin kuin tähän merkkiin sovellettavan [Euroopan unionin] lainsäädännön tai jäsenvaltion oikeuden mukaan:

a) oikeus merkkiin on saatu ennen päivää, jona EU-tavaramerkin rekisteröintihakemus on tehty tai jona EU-tavaramerkin rekisteröintihakemukselle on vaadittu etuoikeutta;

b) merkin haltijalla on oikeus kieltää myöhemmän tavaramerkin käyttäminen.”

4 Tämän asetuksen 53 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. [EU-]tavaramerkki julistetaan mitättömäksi virastolle tehdyllä vaatimuksella tai loukkauskanteeseen kohdistuvalla vastakanteella:

– –

c) jos on olemassa 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu aikaisempi oikeus ja jos mainitussa kohdassa esitetyt edellytykset täytetään.

2. [EU-]tavaramerkki julistetaan mitättömäksi virastolle tehdyllä vaatimuksella tai loukkauskanteeseen kohdistuvalla vastakanteella myös, jos sen käyttö voidaan kieltää muun aikaisemman oikeuden perusteella [Euroopan unionin] lainsäädännön tai suojaa sääntelevän kansallisen oikeuden mukaisesti ja erityisesti seuraavien oikeuksien perusteella:

– –

d) teollisoikeus.”

Asetus (EY) N:o 479/2008

5 Viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä, asetusten (EY) N:o 1493/1999, (EY) N:o 1782/2003, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 3/2008 muuttamisesta sekä asetusten (ETY) N:o 2392/86 ja (EY) N:o 1493/1999 kumoamisesta 29.4.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 (EUVL 2008, L 148, s. 1) johdanto-osan 27, 28 ja 36 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(27) Laatuviinien käsite perustuu yhteisössä muun muassa viinin maantieteelliseen alkuperään liittyviin erityisominaisuuksiin. Jotta kuluttaja olisi tietoinen tällaisista viineistä, niille myönnetään suojattuja alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä, joskin nykyjärjestelmä ei ole täysin hiottu tältä osin. Jotta asianomaisten tuotteiden laadun takeena oleva kehys olisi avoin ja kehittyneempi, olisi otettava käyttöön järjestelmä, jossa alkuperänimitystä tai maantieteellistä merkintää koskevat hakemukset tutkitaan noudattaen lähestymistapaa, jota sovelletaan muihin elintarvikkeisiin kuin viiniin ja väkeviin alkoholijuomiin yhteisön horisontaalisessa laatupolitiikassa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 510/2006 [(EUVL 2006, L 93, s. 12)] mukaisesti.

(28) Alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettujen viinien erityisten laatuominaisuuksien säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi sallittava soveltaa tässä suhteessa tiukempia sääntöjä.

– –

(36) Uutta tarkastelumenettelyä ei pitäisi oikeusvarmuuden vuoksi soveltaa yhteisössä nykyisin voimassa oleviin alkuperänimityksiin ja maantieteellisiin merkintöihin. Asianomaisten jäsenvaltioiden olisi kuitenkin annettava komissiolle tiedoksi perustiedot ja säännökset, joiden perusteella tällaiset nimitykset ja merkinnät on hyväksytty kansallisella tasolla, ja jollei näitä tietoja toimiteta, alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä voisi menettää suojansa. Nykyisten alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen peruuttamisen olisi oikeusvarmuuden vuoksi oltava rajoitettua.”

Asetus N:o 1234/2007

6 Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä 22.10.2007 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1234/2007 (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) (EUVL 2007, L 299, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 25.5.2009 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 491/2009 (EUVL 2009, L 154, s. 1) (jäljempänä asetus N:o 1234/2007), sovelletaan käsiteltävään asiaan sen tosiseikkojen tapahtuma-aika huomioon ottaen. Tämä viimeksi mainittu asetus kumottiin 1.8.2009 alkaen asetuksella N:o 479/2008.

7 Asetuksen N:o 491/2009 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Samanaikaisesti kun [asetuksesta N:o 1234/2007] käytiin neuvotteluja ja se hyväksyttiin, neuvosto aloitti myös viinialan uudistusta koskevat neuvottelut, joiden päätteeksi annettiin [asetus N:o 479/2008]. Kuten [asetuksessa N:o 1234/2007] täsmennetään, [asetukseen N:o 1234/2007] sisällytettiin viinialan säännökset alun perin ainoastaan siltä osin kuin niitä koskevaa politiikkaa ei ollut tarkoitus uudistaa. Keskeiset säännökset, joita koskevaa politiikkaa oli tarkoitus uudistaa, oli määrä sisällyttää [asetukseen N:o 1234/2007] vasta sen jälkeen, kun kyseiset säännökset on hyväksytty. Koska tällaiset keskeiset säännökset on nyt hyväksytty, viiniala olisi sisällytettävä kokonaisuudessaan [asetukseen N:o 1234/2007] lisäämällä asetuksessa [N:o 479/2008] tehdyt poliittiset päätökset [asetukseen N:o 1234/2007].”

8 Asetuksen N:o 1234/2007 118 b artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä alajaksossa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

a) ’alkuperänimityksellä’ tarkoitetaan alueen, tietyn paikan tai poikkeustapauksissa maan nimeä, jota käytetään kuvaamaan 118 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuotetta, joka on seuraavien vaatimusten mukainen:
   i) sen laatu ja ominaisuudet johtuvat olennaisesti tai yksinomaan tietystä maantieteellisestä ympäristöstä luontoineen ja inhimillisine tekijöineen;
   ii) sen tuotannossa käytetyt rypäleet tulevat yksinomaisesti kyseiseltä maantieteelliseltä alueelta;
   iii) sen tuotanto tapahtuu kyseisellä maantieteellisellä alueella; ja
   iv) se on saatu *Vitis vinifera* -lajiin kuuluvista rypälelajikkeista;

b) ’maantieteellisellä merkinnällä’ tarkoitetaan alueen, tietyn paikan tai poikkeustapauksissa maan nimeä, jota käytetään kuvaamaan 118 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuotetta, joka on seuraavien vaatimusten mukainen:
   i) sen erityinen laatu, maine tai muut ominaisuudet johtuvat kyseisestä maantieteellisestä alkuperästä;
   ii) vähintään 85 prosenttia sen tuotannossa käytetyistä rypäleistä tulee yksinomaan kyseiseltä maantieteelliseltä alueelta;
   iii) sen tuotanto tapahtuu kyseisellä maantieteellisellä alueella; ja
   iv) se on saatu *Vitis vinifera* -lajiin kuuluvista rypälelajikkeista tai mainitun lajin ja muiden *Vitis* -suvun lajien välisestä risteytyksestä.”

9 Tämän asetuksen 118 f artiklan, jonka otsikkona on ”Alustava kansallinen menettely”, 1, 6 ja 7 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Edellä olevan 118 b artiklan mukaisiin hakemuksiin, jotka koskevat alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän suojaa yhteisöstä peräisin oleville viineille, sovelletaan tämän artiklan mukaista alustavaa kansallista menettelyä.

– –

6. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset 1 päivään elokuuta 2009 mennessä.

7. Jos jäsenvaltiolla ei ole maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojaa koskevaa kansallista lainsäädäntöä, se voi ainoastaan väliaikaisesti myöntää tämän alajakson mukaisesti nimelle kansallisen tason suojan, joka tulee voimaan päivästä, jona hakemus jätetään komissiolle. Väliaikainen kansallinen suoja lakkaa sinä päivänä, jona tehdään päätös tämän alajakson mukaisesta rekisteröinnistä tai hakemuksen hylkäämisestä.”

10 Mainitun asetuksen 118 i artiklassa säädetään seuraavaa:

”Komissio päättää käytettävissään olevien tietojen perusteella – – joko myöntää suojan alkuperänimitykselle tai maantieteelliselle merkinnälle, joka on tämän alajakson edellytysten ja yhteisön lainsäädännön mukainen, tai hylätä hakemuksen, joka ei ole mainittujen edellytysten mukainen.”

11 Asetuksen N:o 1234/2007 118 l artiklan, jonka otsikko on ”Suhde tavaramerkkeihin”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä on suojattu tämän asetuksen mukaisesti, jotakin 118 m artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tapausta vastaavan ja johonkin liitteessä XI b lueteltuun luokkaan kuuluvaa tuotetta koskevan tavaramerkin rekisteröintihakemus on hylättävä, jos tavaramerkin rekisteröintihakemus on tehty sen päivän jälkeen, jona alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän suojaa koskeva hakemus toimitettiin komissiolle, ja alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä suojataan.

Ensimmäisen alakohdan vastaisesti rekisteröidyt tavaramerkit on mitätöitävä.”

12 Tämän asetuksen 118 m artiklassa, jonka otsikko on ”Suoja”, säädetään seuraavaa:

”1. Suojattuja alkuperänimityksiä ja suojattuja maantieteellisiä merkintöjä saa käyttää kuka tahansa asianomaisen eritelmän mukaisesti tuotettua viiniä kaupan pitävä toimija.

2. Suojatut alkuperänimitykset ja suojatut maantieteelliset merkinnät sekä kyseisiä suojattuja nimiä käyttävät, asianomaisen eritelmän mukaisesti tuotetut viinit on suojattu:

a) suoralta tai välilliseltä suojatun nimen kaupalliselta käytöltä
   i) vastaavissa tuotteissa, jotka eivät ole suojattua nimeä koskevan tuote-eritelmän mukaisia, tai
   ii) jos nimen käytöllä hyödynnetään alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän mainetta;

b) väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai mielleyhtymiltä, vaikka tuotteen tai palvelun oikea alkuperä on merkitty tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty ilmaisu kuten ’laatu’, ’tyyppi’, ’menetelmä’, ’tuotettu kuten’, ’jäljitelmä’, ’makuinen’, ’kaltainen’ tai muu samankaltainen ilmaisu;

c) muilta vääriltä tai harhaanjohtavilta merkinnöiltä, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, alkuperää, tuotteen luonnetta tai olennaisia ominaisuuksia, jotka on merkitty sisä- tai ulkopakkaukseen, mainoksiin tai asianomaista viinituotetta koskeviin asiakirjoihin sekä tuotteen pakkaamiseen tavalla, joka on omiaan antamaan väärän kuvan sen alkuperästä;

d) muilta käytännöiltä, jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

3. Suojatuista alkuperänimityksistä ja suojatuista maantieteellisistä merkinnöistä ei saa tulla yhteisössä 118 k artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yleisnimiä.

– –”

13 Mainitun asetuksen 118 n artiklassa, jonka otsikko on ”Rekisteri”, säädetään seuraavaa:

”Komissio perustaa viinien suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen sähköisen rekisterin, joka on yleisölle avoin, sekä ylläpitää kyseistä rekisteriä.”

14 Asetuksen N:o 1234/2007 118 s artiklassa, jonka otsikkona on ”Nykyiset suojatut viinien nimitykset”, säädetään seuraavaa:

”1. Viinien nimitykset, jotka on suojattu [viinin yhteisestä markkinajärjestelystä 17.5.1999 annetun neuvoston] asetuksen (EY) N:o 1493/1999 [(EYVL 1999, L 179, s. 1)] 51 ja 54 artiklan ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 soveltamista koskevista eräistä yksityiskohtaisista säännöistä tiettyjen viinituotteiden kuvauksen, nimityksen, tarjontamuodon ja suojauksen osalta 29 päivänä huhtikuuta 2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 753/2002 [(EYVL 2002, L 118, s. 1)] 28 artiklan mukaisesti, ovat suojattuja tämän asetuksen mukaisesti ilman eri toimenpiteitä. Komissio kirjaa ne tämän asetuksen 118 n artiklassa säädettyyn rekisteriin.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava 1 kohdassa tarkoitettujen olemassa olevien suojattujen viinien nimitysten osalta komissiolle seuraavat tiedot:

a) – – tekniset asiakirjat;

b) kansalliset päätökset hyväksymisestä.

3. Edellä olevassa 1 kohdassa tarkoitetut viinien nimitykset, joista ei toimiteta 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja 31 päivään joulukuuta 2011 mennessä, menettävät tämän asetuksen mukaisen suojan. Komissio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet asianomaisten nimitysten poistamiseksi 118 n artiklassa säädetystä rekisteristä.

4. Edellä olevaa 118 r artiklaa ei sovelleta 1 kohdassa tarkoitettuihin olemassa oleviin suojattuihin viinien nimityksiin.

Komissio voi omasta aloitteestaan 31 päivään joulukuuta 2014 saakka päättää 195 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen peruuttaa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun olemassa olevan suojatun viinin nimityksen suojan, jos se ei ole 118 b artiklassa säädettyjen edellytysten mukainen. – –”

15 Tämän asetuksen 120 d artiklassa, jonka otsikko on ”Jäsenvaltion päättämät tiukemmat säännöt”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat rajoittaa joidenkin viininvalmistusmenetelmien käyttöä tai kieltää niiden käytön ja säätää tiukemmista rajoituksista yhteisön lainsäädännössä sallituille, alueellaan tuotetuille viineille vahvistaakseen suojatulla alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettujen viinien sekä kuohuviinien ja väkevien viinien olennaisten ominaisuuksien säilymistä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava nämä rajoitukset ja kiellot komissiolle, joka antaa ne tiedoksi muille jäsenvaltioille.”

16 E-Bacchus-tietokannalla korvattiin 1.8.2009 asetuksen N:o 1234/2007 118 n artiklan mukaisesti määritetyillä alueilla tuotettuja laatuviinejä koskevien luetteloiden julkaiseminen Euroopan unionin virallisessa lehdessä; tätä ennen julkaisemisesta oli säädetty asetuksen N:o 1493/1999 54 artiklan 5 kohdassa. Tietokanta sisältää jäsenvaltioista peräisin olevien viinien alkuperänimitykset ja maantieteelliset merkinnät, jotka on suojattu asetuksen N:o 1234/2007 mukaisesti, ja kolmansien maiden viinien alkuperänimitykset ja maantieteelliset merkinnät, jotka on suojattu Euroopan unionin ja näiden kolmansien maiden välisten kahdenvälisten sopimusten nojalla.

Asian tausta ja riidanalainen päätös

17 Valituksenalaisen tuomion 1–15 kohdassa asian taustaa ja riidanalaista päätöstä on kuvattu tiivistetysti seuraavalla tavalla:

”1 [Bruichladdich Distillery Co. Ltd (jäljempänä Bruichladdich)] teki 27.10.2006 EU-tavaramerkin rekisteröintiä koskevan hakemuksen [EUIPO:lle] [asetuksen N:o 207/2009] nojalla.

2 Tavaramerkki, jonka rekisteröintiä haettiin, on sanamerkki PORT CHARLOTTE (jäljempänä riidanalainen tavaramerkki).

3 Tavarat, joita varten rekisteröintiä haettiin, kuuluvat tavaroiden ja palvelujen kansainvälistä luokitusta tavaramerkkien rekisteröimistä varten 15.6.1957 tehtyyn Nizzan sopimukseen, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna, pohjautuvan luokituksen luokkaan 33, ja ne vastaavat seuraavaa kuvausta: ’Alkoholijuomat’.

4 Riidanalainen tavaramerkki rekisteröitiin 18.10.2007 numerolla 5 421 474 ja julkaistiin 29.10.2007 Yhteisön tavaramerkkilehdessä nro 60/2007.

5 [IVDP] jätti 7.4.2011 riidanalaista tavaramerkkiä koskevan mitättömäksi julistamista koskevan hakemuksen [EUIPO:lle] asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä 8 artiklan 4 kohdan kanssa, 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja 52 artiklan 1 kohdan a alakohdan, luettuna yhdessä 7 artiklan 1 kohdan c ja g alakohdan kanssa, nojalla siltä osin kuin kyseinen tavaramerkki kattaa edellä 3 kohdassa tarkoitetut tavarat.

6 Vastineessaan mitättömäksi julistamista koskevaan hakemukseen [Bruichladdich] rajasi niiden tavaroiden, joille riidanalainen tavaramerkki oli rekisteröity, tavaraluettelon seuraaviin tavaroihin: ’Whisky’.

7 Mitättömäksi julistamista koskevan hakemuksensa tueksi [IVDP] vetosi alkuperänimityksiin ’Porto’ ja ’Port’, joita – – suojataan kaikissa jäsenvaltioissa useilla Portugalin oikeuden säädöksillä ja [asetuksen N:o 1234/2007] – – 118 m artiklan 2 kohdalla – –.

8 Mitättömyysosasto hylkäsi mitättömäksi julistamista koskevan hakemuksen 30.4.2013 tekemällään päätöksellä.

9 [IVDP] valitti 22.5.2013 [EUIPO:ssa] mitättömyysosaston päätöksestä asetuksen N:o 207/2009 58–64 artiklan nojalla.

10 [EUIPO:n] neljäs valituslautakunta hylkäsi valituksen [riidanalaisella päätöksellä].

11 Ensimmäiseksi valituslautakunta hylkäsi perusteen, joka koski asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä saman asetuksen 8 artiklan 4 kohdan kanssa, rikkomista, lähinnä sillä perusteella, että yhtäältä viinien alkuperänimitysten suojaa säänneltiin yksinomaan asetuksella [N:o 1234/2007] ja se kuului näin ollen Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan. – –

12 Lisäksi näitä maantieteellisiä merkintöjä suojataan yksinomaan viinien osalta ja näin ollen sellaisten tuotteiden osalta, jotka eivät ole samanlaisia eivätkä vastaavia kuin ’whiskyksi’ nimitetty tuote eli tislattu alkoholijuoma, joka on ulkonäöltään ja alkoholipitoisuudeltaan erilainen eikä voi olla asetuksen [N:o 1234/2007] 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetun viinin suojattua nimeä koskevan eritelmän mukainen. Siltä osin kuin [IVDP] vetosi saman asetuksen 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuun kyseisten alkuperänimitysten maineeseen, valituslautakunta katsoi, että riidanalaisella tavaramerkillä ei ’käytetty’ maantieteellisiä

merkintöjä ’porto’ tai ’port’ eikä herätetty ’mielleyhtymiä’ niihin, joten ei ollut tarpeen tutkia, oliko niillä tietty maine. – – Portugalilainen kuluttaja tietää, että ’maantieteellinen termi on itse asiassa ’Oporto’ tai ’Porto’ ja että ’Port’ on yksinkertaisesti sen lyhennetty muoto, jota käytetään viinipullojen etiketeissä kuvaamaan tällä maantieteellisellä merkinnällä suojattua viinityyppiä’ (riidanalaisen päätöksen 19–26 perustelukappale).

13 Tältä osin valituslautakunta hylkäsi [IVDP:n] väitteen, jonka mukaan asetuksen N:o [1234/2007] 118 m artiklan 2 kohdan mukainen suoja olisi ulotettava koskemaan kaikkia merkkejä, jotka sisältävät termin ’port’. Portviiniä koskevaa ’mielleyhtymää’ ei ole myöskään herätetty saman asetuksen 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla, koska whisky on erilainen tuote eikä mikään riidanalaisen tavaramerkin osa sisällä mahdollisesti harhaanjohtavaa tai erehdyttävää merkintää. Valituslautakunnan mukaan valitusta ei siis voida hyväksyä unionin oikeuden niiden säännösten perusteella, joilla suojataan viinien maantieteellisiä merkintöjä, ilman että olisi tarpeen arvioida, onko riidanalainen tavaramerkki maineikas vai ei (riidanalaisen päätöksen 27–29 perustelukappale).

14 Toiseksi valituslautakunta hylkäsi perusteen, jonka mukaan asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 2 kohdan d alakohtaa on rikottu ja joka perustuu väitettyihin alkuperänimityksiin ’Porto’ ja ’Port’, jotka on rekisteröity Maailman henkisen omaisuuden järjestössä (WIPO) 18.3.1983 numerolla 682 Lissabonin sopimuksen mukaisesti. – –

15 Kolmanneksi valituslautakunta hylkäsi perusteet, joiden mukaan asetuksen N:o 207/2009 52 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, luettuna yhdessä saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan c ja g alakohdan kanssa, on rikottu. – –”

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

18 IVDP nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 15.9.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä kumoamiskanteen riidanalaisesta päätöksestä.

19 Kanteensa tueksi IVDP vetosi kuuteen kanneperusteeseen, joista yksi koskee tosiseikkoja ja viisi oikeudellisia seikkoja.

20 Tämän valituksen kannalta merkityksellisiä ovat kolmas kanneperuste, jonka mukaan valituslautakunta totesi virheellisesti, että viinien alkuperänimitysten suojaa säännellään pelkästään asetuksessa N:o 1234/2007 eikä myös kansallisessa oikeudessa, neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa, jonka mukaan asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohtaa, luettuna yhdessä tämän asetuksen 8 artiklan 4 kohdan kanssa, on rikottu siltä osin kuin valituslautakunta ei soveltanut merkityksellisiä Portugalin oikeuden sääntöjä, ja neljännen kanneperusteen toinen osa, jonka mukaan asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohtaa on rikottu siltä osin kuin valituslautakunta katsoi virheellisesti, että riidanalaisen tavaramerkin rekisteröinti tai käyttö ei ole alkuperänimityksen ”Porto” tai ”Port” käyttöä eikä herätä mielikuvaa siitä, minkä vuoksi tavaramerkin mainetta ei ole tarpeen tarkastella.

21 Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisella tuomiolla kolmannen kanneperusteen ja neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan siltä osin kuin niissä etenkin moitittiin valituslautakuntaa siitä, ettei se soveltanut asiassa merkityksellisiä Portugalin oikeuden sääntöjä alkuperänimitysten ”Porto” tai ”Port” suojaan, ja hylkäsi muut kanneperusteet.

22 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

23 EUIPO teki 22.1.2016 päivätyllä kirjelmällä valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta. IVDP teki 27.5.2016 päivätyllä erillisellä asiakirjalla liitännäisvalituksen samasta tuomiosta.

24 Unionin tuomioistuimen presidentin 7.7.2016 antamalla määräyksellä Portugalin tasavalta hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan IVDP:n vaatimuksia.

25 Unionin tuomioistuimen presidentin 12.8.2016 antamalla määräyksellä Euroopan komissio hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan EUIPO:n vaatimuksia suullisessa käsittelyssä.

26 EUIPO vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin

– hyväksyy valituksen kokonaisuudessaan

– kumoaa valituksenalaisen tuomion ja

– velvoittaa IVDP:n korvaamaan EUIPO:n oikeudenkäyntikulut.

27 IVDP vaatii, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen kokonaisuudessaan

– pysyttää valituksenalaisen tuomion ja

– velvoittaa EUIPO:n korvaamaan IVDP:n oikeudenkäyntikulut EUIPO:n, valituslautakunnan, unionin yleisen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen menettelyssä.

28 Bruichladdich vaatii, että unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion ja velvoittaa IVDP:n korvaamaan tämän menettelyn oikeudenkäyntikulut.

29 Portugalin tasavalta vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen ja velvoittaa EUIPO:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30 IVDP vaatii liitännäisvalituksessaan, että unionin tuomioistuin

– hyväksyy liitännäisvalituksen kokonaisuudessaan

– kumoaa valituksenalaisen tuomion osittain ja

– velvoittaa EUIPO:n korvaamaan IVDP:lle liitännäisvalituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

31 EUIPO vaatii, että unionin tuomioistuin

– hylkää liitännäisvalituksen

– hyväksyy EUIPO:n valituksen

– velvoittaa IVDP:n korvaamaan EUIPO:lle liitännäisvalituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

32 Bruichladdich vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää liitännäisvalituksen kokonaisuudessaan ja velvoittaa IVDP:n korvaamaan tämän menettelyn oikeudenkäyntikulut.

Päävalitus ja liitännäisvalitus

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

Päävalitus

33 EUIPO esittää valituksensa tueksi yhden ainoan valitusperusteen, joka koskee asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä saman asetuksen 8 artiklan 4 kohdan ja 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan kanssa, rikkomista.

34 EUIPO väittää tässä valitusperusteessa, että unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti valituksenalaisen tuomion 41 kohdassa, että ”mitä tulee asetuksen [N:o 1234/2007] soveltamisalaan, [tämän asetuksen] 118 m artiklan 1 ja 2 kohdassa säännellään yhtenäisesti ja yksinoikeudella sekä unionin oikeudessa suojattujen alkuperänimitysten – – sallimista että niiden kaupallisen käytön rajoja tai jopa kieltämistä”. EUIPO väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki kuitenkin oikeudellisen virheen todetessaan valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa, että tällaiset alkuperämerkinnät voivat kuitenkin saada kansallisessa lainsäädännössä lisäsuojaa, joka voisi perustua asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 4 kohtaan.

35 Näin todetessaan unionin yleinen tuomioistuin loukkasi sekä EUT-sopimuksen – jossa määrätään, että jäsenvaltioiden toimivallan käyttämisen edellytyksenä on, ettei unioni ole käyttänyt omaa toimivaltaansa – periaatteita että unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Nimittäin ne asetuksen N:o 510/2006 ominaisuudet ja tavoitteet, joihin nojauduttiin 8.9.2009 annetussa tuomiossa Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) ja joiden perusteella tässä asetuksessa säädetty suojajärjestelmä katsottiin tyhjentäväksi, ovat analogisia asetusten N:o 1234/2007 ja N:o 479/2008 ominaisuuksien ja tavoitteiden kanssa. Lisäksi näiden asetusten aineelliset säännökset ovat suurelta osin samoja.

36 EUIPO väittää myös, että unionin lainsäätäjä oli perustanut asetusten N:o 1234/2007 ja N:o 479/2008 soveltamisalaan kuuluvia alkuperänimityksiä varten näiden nimitysten suojajärjestelmän viinialalla pelkästään unionin oikeuden tasolla. Ainoa poikkeus koskee jäsenvaltioissa voimassa olevien alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojan siirtymäjärjestelyä.

37 EUIPO väittää, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa nimenomaisesti 8.9.2009 annetussa tuomiossa Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) todettujen periaatteiden analogisen soveltamisen, tästä on pääteltävä vastoin unionin yleisen tuomioistuimen toteamusta valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa, että asetuksella N:o 1234/2007 säädetyn suojajärjestelmän tyhjentävä luonne sulkee pois mahdollisuuden myöntää lisäsuojaa, joka täydentäisi mainitulla asetuksella myönnettyä suojaa tai korvaisi sen.

38 IVDP väittää, että valituksenalaisen tuomion 38 ja 41 kohdasta ilmenee selvästi, että asetuksella N:o 1234/2007 suojatuille alkuperänimityksille ja maantieteellisille merkinnöille myönnettyä suojaa säädellään yksinomaan tässä asetuksessa. Tästä tuomiosta ei sitä vastoin voida johtaa, että tällä asetuksella perustettu suojajärjestelmä olisi tyhjentävä ja estäisi muiden suojajärjestelmien soveltamisen tai perustamisen.

39 Asetuksella 1234/2007 myönnetty suoja ei IVDP:n mukaan näin ollen vaikuta asetuksella N:o 207/2009 myönnetyn suojan laajuuteen eikä luonteeseen eikä erityisesti tämän asetuksen 53 artiklan 1 kohdan c alakohdasta, luettuna yhdessä saman asetuksen 8 artiklan 4 kohdan ja 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan kanssa, johtuvan suojan laajuuteen ja luonteeseen.

40 IVDP:n mukaan unionin yleinen tuomioistuin oli voinut, ilman että sen arviointia olisi koskenut oikeudellinen virhe tai perustelujen ristiriitaisuus, todeta, että asetuksella N:o 1234/2007 viinin alkuperänimityksille myönnetty suoja on yksinomainen ja että sitä voidaan silti täydentää aiemmille

oikeuksille kansallisen oikeuden nojalla myönnetyllä suojalla asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, että näillä säännöillä on erilainen ja itsenäinen soveltamisalansa.

41 IVDP riitauttaa myös EUIPO:n väittämän asetuksen N:o 510/2006 ja asetuksen N:o 1234/2007 yhdensuuntaisuuden ja siis 8.9.2009 annetussa tuomiossa Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) elintarvikkeiden alkuperänimityksistä esitettyjen periaatteiden soveltamisen viinin alkuperänimityksiin.

42 IVDP muistuttaa, että vaikka 8.9.2009 annetun tuomion Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) 114 kohdasta seuraa, että maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14.7.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EYVL 1992, L 208, s. 1) ja asetuksen N:o 510/2006 tarkoituksena on säätää yhtenäisestä ja tyhjentävästä suojajärjestelmästä, tämä yksinomaisuus ei kuitenkaan estä näiden asetusten ulkopuolelle jäävän maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmän soveltamista.

43 IVDP väittää, että jos unionin lainsäätäjä olisi päättänyt perustaa tyhjentävän ja yksinomaisen suojajärjestelmän, tämä ilmenisi nimenomaisesti tämän järjestelmän perustana olevien säännösten sanamuodosta. Tältä osin merkityksellisiä ovat asetuksen N:o 510/2006 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa tai yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun asetuksen (EY) N:o 2100/94 (EYVL 1994, L 227, s. 1) 1 artiklan ja 92 artiklan 1 kohdassa käytetyt sanamuodot.

44 IVDP esittää lisäksi, että asetuksen N:o 479/2008 johdanto-osan 28 perustelukappaleessa todetaan, että alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettujen viinien erityisten laatuominaisuuksien säilyttämiseksi ”jäsenvaltioiden olisi sallittava soveltaa tässä suhteessa tiukempia sääntöjä”.

45 Bruichladdich väittää, että kuten unionin yleinen tuomioistuin myönsi valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa, elintarvikkeiden alkuperänimityksistä annetun asetuksen N:o 510/2006 tyhjentävää luonnetta koskevaa unionin tuomioistuimen vakiintunutta oikeuskäytäntöä sovelletaan mutatis mutandis asetukseen N:o 1234/2007 viinien alkuperänimitysten osalta. Nämä asetukset nimittäin sisältävät samankaltaisia säännöksiä erityisesti rekisteröintimenettelyn tai suojan laajuuden osalta.

46 Myös jäsenvaltioiden mahdollisuuden myöntää erityinen suoja muiden sääntöjen nojalla on perustuttava nimenomaisiin sääntöihin. Bruichladdich väittää, että jäsenvaltioilla on tällä hetkellä vain mahdollisuus myöntää väliaikainen kansallinen suoja alkuperänimitykselle odottaessaan komission päätöstä nimityksen rekisteröintihakemuksesta unionin tasolla.

47 Asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 4 kohtaa ei Bruichladdichin mukaan voida luokitella ”nimenomaiseksi poikkeukseksi”, koska se sisältää yleisiä säännöksiä ja siinä viitataan pelkästään kansalliseen lainsäädäntöön, jota ”sovelletaan” aiempaan merkkiin, johon on vedottu.

48 Portugalin tasavalta sitä vastoin väittää, että tulkinta, jonka mukaan viinien alkuperänimitysten suoja on tyhjentävä ja on esteenä lisäsuojan myöntämiselle jäsenvaltioiden kansallisella tasolla, on hylättävä.

49 Lopuksi komissio esitti unionin tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että viinialan alkuperänimitysten järjestelmä, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksessa N:o 1234/2007, on tyhjentävä, mikä estää alkuperänimitysten suojaamisen jäsenvaltioiden kansallisessa oikeudessa.

Liitännäisvalitus

50 IVDP vetoaa liitännäisvalituksensa tueksi kolmeen valitusperusteeseen.

51 IVDP väittää liitännäisvalituksensa ensimmäisessä valitusperusteessa, jonka tarkoituksena on valituksenalaisen tuomion 38 ja 41 kohdan riitauttaminen, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi, että asetuksen N:o 1234/2007 118 m 1 ja 2 kohdassa säännellään yhtenäisesti ja yksinoikeudella sekä suojattujen alkuperänimitysten ja unionin oikeudessa suojattujen maantieteellisten merkintöjen sallimista että niiden kaupallisen käytön rajoja tai jopa kieltämistä. IVDP:n mukaan näin ei ole sillä perusteella, että tältä osin asetuksen N:o 510/2006 ja asetuksen N:o 1234/2007 välillä todettu analogia on perusteeton.

52 Tältä osin IVDP nojautuu EUIPO:n tekemän päävalituksen yhteydessä esittämiinsä perusteluihin, joiden mukaan viinien alkuperänimitysten suojaa ei säännellä yksinomaan asetuksessa N:o 1234/2007, vaan sitä säännellään myös kansallisessa oikeudessa. Näiden perustelujen tueksi se väittää, että 8.9.2009 annetun tuomion Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) 114 kohdassa esitettyjä periaatteita, jotka koskevat asetuksessa N:o 510/2006 säädettyä suojajärjestelmää, ei voida laajentaa asetuksessa N:o 1234/2007 säädettyyn suojajärjestelmään, kun otetaan huomioon näiden kahden asetuksen huomattavan erilaiset tavoitteet ja ominaisuudet.

53 IVDP moittii liitännäisvalituksensa toisessa valitusperusteessa unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se hylkäsi valituksenalaisen tuomion 68–73 kohdassa virheellisesti sen asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdan rikkomiseen liittyvän neljännen kanneperusteen toisen osan toisen väitteen sillä perusteella, ettei riidanalaisessa tavaramerkissä käytetä suojattua alkuperänimitystä ”Porto” tai ”Port”, joiden haltija IVDP on, eikä se herätä mielikuvaa niistä, minkä vuoksi kyseisen alkuperänimityksen mainetta ei tarvitse tarkastella.

54 IVDP väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki virheen todetessaan valituksenalaisen tuomion 71 kohdassa, että sanan ”port” ensisijainen merkitys useissa eurooppalaisissa kielissä, myös englannissa ja portugalissa, on satama eli meren tai joen rannalla oleva paikka. Portugalin kielellä nimittäin sanaa ”port” ei ole olemassa, koska satamaa tarkoittava sana on ”porto”. Tällä kielellä sana ”port” on vain yksi muoto muiden suojatun alkuperänimityksen ”Porto” muotojen joukossa.

55 IVDP riitauttaa myös unionin yleisen tuomioistuimen mainitussa 71 kohdassa tekemän arvioinnin, jonka mukaan ”kohdeyleisö ymmärtää merkin PORT CHARLOTTE – – siten, että sillä kuvataan satamaa, jonka nimenä on Charlotteksi kutsutun henkilön nimi, ilman suoraa yhteyttä alkuperänimitykseen ’Porto’ tai ’Port’ tai portviiniin”.

56 Sanan ”Port” sisällyttäminen riidanalaiseen tavaramerkkiin on suojellun alkuperänimityksen ”Port” jäljittelyä tai herättää mielleyhtymän siihen, minkä vuoksi IVDP:n pitää tämän alkuperänimityksen haltijana voida saada suojaa tämän tavaramerkin käyttöä vastaan asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdan nojalla.

57 IVDP moittii liitännäisvalituksensa kolmannessa valitusperusteessa unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se hylkäsi valituksenalaisen tuomion 74–77 kohdassa sen neljännen kanneperusteen toisen osan kolmannen väitteen todetessaan, ettei riidanalaisen tavaramerkin käyttäminen ole alkuperänimityksen ”Porto” tai ”Port” ”väärinkäyttöä, jäljittelyä tai herätä mielleyhtymiä” siihen asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

58 IVDP viittaa tämän kolmannen valitusperusteen tueksi liitännäisvalituksen toisen valitusperusteen yhteydessä esittämiin perusteluihinsa, koska sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin nojautui valituksenalaisen tuomion 75 kohdassa lähinnä samoihin, mainitun tuomion 71 kohdassa esitettyihin toteamuksiin, joihin viitataan toisessa valitusperusteessa.

59 Näiden samojen perustelujen nojalla IVDP riitauttaa myös unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa tekemän arvioinnin, jonka mukaan ”[edellä saman tuomion] 71 kohdassa esitetyillä perusteilla on – – niin, että vaikka termi ’port’ on riidanalaisen tavaramerkin

olennainen osa, keskivertokuluttaja – vaikka hänen oletettaisiin olevan portugalilainen tai portugalinkielinen – jonka edessä on kyseisellä tavaramerkillä varustettu whisky, ei yhdistä sitä kyseessä olevalla alkuperänimityksellä suojattuun portviiniin”.

60 Myöskään unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa tekemä arviointi, jonka mukaan kuluttaja ei yhdistä riidanalaisella tavaramerkillä varustettua whiskyä kyseessä olevalla alkuperänimityksellä suojattuun portviiniin, koska näiden kahdentyyppisten juomien ominaisuuksissa on huomattavia eroja erityisesti raaka-aineiden, alkoholipitoisuuden ja maun suhteen, ei IVDP:n mukaan ole oikea.

61 IVDP:n mukaan on joka tapauksessa niin, kuten se jo esitti unionin yleisessä tuomioistuimessa, että vaikka whisky ja portviini ovat selvästi erilaisia juomia, on kuitenkin kyse toisiaan vastaavista tuotteista.

62 EUIPO viittaa liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen osalta valituksensa tueksi jo esittämiinsä perusteluihin.

63 EUIPO väittää, että koska liitännäisvalituksen toinen ja kolmas valitusperuste koskevat vain perusteluja, jotka liittyvät käsiteltävän asian tosiseikkojen arviointiin eivätkä oikeudellisiin kysymyksiin, ne on jätettävä tutkimatta.

64 IVDP ei EUIPO:n mukaan pyri näillä valitusperusteilla osoittamaan, että unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut virheellisesti asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan soveltamisessa oikeudellisesti merkityksellisiä arviointiperusteita, vaan se riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin käsiteltävän asian tosiseikoista ja erityisesti niistä kysymyksistä, herättääkö riidanalainen tavaramerkki mielleyhtymän alkuperänimitykseen ”Port” ja ovatko whisky ja portviini toisiaan vastaavia tuotteita.

65 EUIPO huomauttaa, ettei IVDP väitä liitännäisvalituksensa toisessa ja kolmannessa valitusperusteessa, että unionin yleinen tuomioistuin olisi vääristellyt tosiseikkoja.

66 Lisäksi se väittää, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi asianmukaisia oikeudellisia arviointiperusteita, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan mielleyhtymän käsite käsittää tapauksen, jossa tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun sisältyy suojatun nimityksen osa siten, että kuluttajalle syntyy nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on kyseinen nimitys (ks. vastaavasti tuomio 21.1.2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

67 Bruichladdich väittää, että liitännäisvalituksen ensimmäinen valitusperuste on hylättävä sillä perusteella, että unionin tuomioistuimen asetusta N:o 510/2006 koskevasta oikeuskäytännöstä johtuu, että tällä asetuksella perustettu elintarvikkeiden alkuperänimitysten suojajärjestelmä on tyhjentävä. Näin ollen on niin, että jos tuote kuuluu unionin lainsäädännön soveltamisalaan maantieteellisten merkintöjen alalla, kaikenlaisen kansallisen rinnakkaisen tai samankaltaisen suojan pitäisi lakata.

68 Bruichladdich katsoo sen sijaan, että unionin oikeudessa säädetyn suojajärjestelmän yksinomaisuus ei sulje pois kaikkea maantieteellisten merkintöjen kansallista suojaa. Tällainen kansallinen suoja on nimittäin mahdollinen sellaisten maantieteellisten merkintöjen osalta, jotka eivät kuulu kyseisen unionin lainsäädännön soveltamisalaan. Näin ei kuitenkaan ole alkuperänimityksen ”Porto” tai ”Port” osalta, koska se saa suojaa asetuksen N:o 1234/2007 nojalla.

69 Bruichladdich väittää, etteivät myöskään liitännäisvalituksen toinen ja kolmas valitusperuste ole perusteltuja.

70 Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti, ettei riidanalainen tavaramerkki ole asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 1 ja 2 kohdan vastainen. Myös unionin yleisen tuomioistuimen arviointi, jonka mukaan unionin kohdeyleisön keskuudessa ei ole sekaannusvaaraa riidanalaisen tavaramerkin kattamien tavaroiden ja viinien, joilla on alkuperämerkintä ”Porto”, välillä, on perusteltu.

71 Bruichladdich väittää tältä osin muun muassa, että suojeltu alkuperänimitys ”Porto” tai ”Port” katsotaan viittaukseksi osaan Portugalin aluetta eli alueeseen, jolla tuotetaan tällä nimityksellä myytäviä viinejä. Riidanalainen tavaramerkki ei sen sijaan viittaa tähän alueeseen vaan meren lähellä olevaan alueeseen, koska sana ”port” on englannin kielen termi, joka viittaa rannikolla sijaitsevaan paikkaan, jonka tarkoitus on ottaa vastaan laivoja. Moniosaisen merkin PORT CHARLOTTE toinen merkki CHARLOTTE, joka on pituutensa ja erottamiskykynsä vuoksi hallitseva osa, tulkitaan välittömästi naisen etunimeksi. Tämän vuoksi ensimmäinen merkki, jota käytetään usein useissa tuotteissa, joihin kuuluvat alkoholijuomat, pelkästään ilmoittaa paikan tyypin.

72 Joka tapauksessa kyseiset tuotteet eli portviini ja whisky ovat riittävän erilaisia erityisesti raaka-aineidensa, makunsa ja alkoholipitoisuutensa suhteen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Liitännäisvalituksen ensimmäinen valitusperuste

73 Ensiksi on tarkasteltava IVDP:n tekemän liitännäisvalituksen ensimmäistä valitusperustetta.

74 Tämä valitusperuste koskee valituksenalaisen tuomion 38 ja 41 kohtaa, joissa unionin yleinen tuomioistuin totesi seuraavaa:

> ”38 Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevan sääntelyn hengen ja systematiikan mukaan (asetuksen N:o 491/2009 ensimmäinen perustelukappale; ks. myös vastaavasti ja analogisesti asetukseen N:o 510/2006 nähden tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 107 kohta ja sitä seuraavat kohdat) – – asetuksen N:o [1234/2007] soveltamisalan osalta tämän suojan täsmälliset edellytykset ja laajuus määritetään yksinomaan saman asetuksen 118 m artiklan 1 ja 2 kohdassa.
>
> – –
>
> 41 Tästä on pääteltävä, että mitä tulee asetuksen N:o [1234/2007] soveltamisalaan, 118 m artiklan 1 ja 2 kohdassa säännellään yhtenäisesti ja yksinoikeudella sekä suojattujen alkuperänimitysten ja unionin oikeudessa suojattujen maantieteellisten merkintöjen sallimista että niiden kaupallisen käytön rajoja tai jopa kieltämistä, joten tässä nimenomaisessa asiayhteydessä valituslautakunnan ei tarvinnut soveltaa Portugalin lainsäädännön merkityksellisissä säännöissä nimenomaisesti asetettuja suojan edellytyksiä, joiden perusteella alkuperänimitykset ’Porto’ tai ’Port’ oli kirjattu E-Bacchus-tietokantaan.”

75 Vastoin IVDP:n väitettä unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se sovelsi asetuksessa N:o 1234/2007 säädettyyn järjestelmään 8.9.2009 annetussa tuomiossa Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) asetuksessa N:o 510/2006 säädetyn suojajärjestelmän yhtenäisen ja yksinomaisen luonteen osalta vahvistettuja periaatteita.

76 Vaikka nimittäin asetuksessa N:o 1234/2007 perustettu suojajärjestelmä ei tosin ole samanlainen kuin asetuksessa N:o 510/2006 säädetty järjestelmä, unionin yleinen tuomioistuin on voinut perustellusti todeta, että näillä kahdella järjestelmällä on olennaisesti sama luonne, koska niiden tavoitteet ja ominaisuudet vastaavat toisiaan, kuten myös julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 63 kohdassa.

77 Asetuksen N:o 1234/2007 suojajärjestelmän tavoitteiden tarkastelemiseksi on viitattava asetuksen N:o 479/2008 johdanto-osan perustelukappaleisiin, koska asetuksessa N:o 491/2009, jolla on muutettu asetusta N:o 1234/2007 aiemmassa muodossaan, rajoitutaan lähinnä sisällyttämään viimeksi mainittuun asetukseen viinialan alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä koskevan säännökset, jotka otettiin käyttöön asetuksella N:o 479/2008.

78 Tältä osin asetuksen N:o 479/2008 johdanto-osan viittauskappaleista ilmenee, että se, kuten myös asetus N:o 510/2006, on hyväksytty EY:n perustamissopimuksen yhteisen maatalouspolitiikan alan määräysten nojalla.

79 Näiden välineiden tarkoitukseksi ilmoitetaan asetuksen N:o 479/2008 johdanto-osan 27 perustelukappaleessa, että kuluttajat voivat kyseisen suojajärjestelmän avulla tunnistaa ”laatuviinit” suojatuista alkuperänimityksistä ja suojatuista maantieteellisistä merkinnöistä. Tätä varten tässä samassa perustelukappaleessa esitetään, että tällaiset maantieteellistä merkintää koskevat hakemukset on tutkittava noudattaen unionin horisontaalista laatupolitiikkaa, jota sovelletaan muihin elintarvikkeisiin kuin viiniin ja väkeviin alkoholijuomiin ja joka määritellään asetuksessa N:o 510/2006.

80 Lisäksi on todettava, että asetuksen N:o 1234/2007 tavoitteet vastaavat asetuksessa N:o 510/2006 mainittuja tavoitteita, jotka on esitetty 8.9.2009 annetun tuomion Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) 110–113 kohdassa. Kyseisen tuomion mukaan asetuksen N:o 510/2006 nojalla rekisteröity maantieteellinen merkintä antaa kuluttajille takuun sillä varustettujen tuotteiden laadusta.

81 Tältä osin mainitussa tuomiossa huomautetaan, että alkuperänimitykset kuuluvat teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien alaan. Sovellettavalla säännöstöllä suojataan alkuperänimityksen käyttöön oikeutettuja, jotta sellaiset ulkopuoliset, jotka pyrkivät hyötymään nimitysten saamasta maineesta, eivät voisi käyttää kyseisiä nimityksiä väärin. Alkuperänimitysten tarkoituksena on taata se, että alkuperänimityksellä varustettu tuote on peräisin määritellyltä maantieteelliseltä alueelta ja sillä on tietyt erityisominaisuudet. Alkuperänimityksillä on hyvä maine kuluttajien keskuudessa, ja ne voivat olla niille tuottajille, jotka täyttävät kyseisten nimitysten käyttämisen edellytykset, tärkeä keino hankkia asiakkaita. Alkuperänimitysten maine riippuu siitä mielikuvasta, joka kuluttajilla on niistä. Tämä mielikuva riippuu puolestaan olennaisesti tuotteen erityisominaisuuksista ja yleisemmin ottaen sen laadusta. Tuotteen maine perustuu viime kädessä sen laatuun. Kuluttajan silmissä tuottajien maineen ja tuotteiden laadun välinen yhteys riippuu lisäksi siitä, että hän on vakuuttunut alkuperänimityksellä myytyjen tuotteiden aitoudesta (tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 110 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

82 Tästä seuraa, että asetus N:o 1234/2007 on yhteisen maatalouspolitiikan väline, jolla on tarkoitus ennen kaikkea taata kuluttajille, että saman asetuksen mukaisesti rekisteröidyllä maantieteellisellä merkinnällä varustetuilla maataloustuotteilla on tietyt erityisominaisuudet sen vuoksi, että ne ovat lähtöisin määritellyltä maantieteelliseltä alueelta, ja että ne näin ollen antavat tuotteiden maantieteelliseen alkuperään perustuvan takuun niiden laadusta, minkä tarkoituksena on taata se, että maataloustuottajat voivat saada paremmat tulot vastineeksi aidoille pyrkimyksille parantaa laatua, ja estää se, että ulkopuoliset, jotka pyrkivät hyötymään tällaisten tuotteiden laatunsa perusteella saamasta maineesta, voisivat käyttää kyseisiä nimityksiä väärin (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 111 kohta).

83 Jos jäsenvaltioilla olisi oikeus sallia tuottajiensa käyttävän kyseisen valtion alueella jotakin niistä merkinnöistä tai tunnuksista, jotka asetuksessa N:o 1234/2007 on varattu saman asetuksen mukaisesti rekisteröidyille nimityksille, sellaisen kansallisen oikeuden perusteella, joka mahdollisesti vastaa vähemmän pakottavia vaatimuksia kuin tässä asetuksessa kyseisille tuotteille säädetyt vaatimukset, tällaisen laatua koskeva takuun, jonka antaminen on asetuksen N:o 1234/2007 mukaisesti myönnettyjen oikeuksien keskeinen tehtävä, varmistaminen olisi vaarassa. Tällaisen mahdollisuuden antaminen kansallisille tuottajille vaarantaisi myös vapaan ja vääristymättömän kilpailun toteutumisen sisämarkkinoille näillä maininnoilla tai symboleilla varustettujen tuotteiden tuottajien välillä ja voisi

erityisesti aiheuttaa haittaa oikeuksille, jotka on varattava tuottajille, jotka ovat ryhtyneet laadun osalta aitoihin ponnisteluihin voidakseen käyttää tämän asetuksen nojalla rekisteröityä maantieteellistä merkintää (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 112 kohta).

84 Vaara aiheuttaa tällä tavalla haittaa asetuksen N:o 1234/2007 päätavoitteelle varmistaa kyseisten maataloustuotteiden laatu on sitä suurempi siksi, että unionin lainsäätäjä ei ole tavaramerkeistä poiketen tähän päivään mennessä toteuttanut minkäänlaisia toimenpiteitä maantieteellisten merkintöjen mahdollisten kansallisten suojajärjestelmien yhdenmukaistamiseksi (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 113 kohta).

85 Tämän jälkeen on todettava, että asetuksessa N:o 1234/2007 säädetyn suojajärjestelmän ominaisuudet ja asetuksessa N:o 510/2006 säädetyt suojajärjestelmän omaisuudet, jotka on esitetty 8.9.2009 annetun tuomion Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) 115 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa, vastaavat toisiaan.

86 Ensiksi on todettava, että toisin kuin muut unionin teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojajärjestelmät, kuten asetuksen N:o 207/2009 mukainen EU-tavaramerkin suojajärjestelmä tai yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun asetuksen N:o 2100/94 mukaiset suojajärjestelmät, asetuksen N:o 1234/2007 mukainen alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen rekisteröintimenettely perustuu toimivallan jakoon kyseisen jäsenvaltion ja komission välillä, sillä komissio voi tehdä nimityksen rekisteröintiä koskevan päätöksen ainoastaan, jos kyseinen jäsenvaltio on tehnyt sille tätä koskevan hakemuksen, ja jäsenvaltio voi tehdä mainitunlaisen hakemuksen ainoastaan, kun se on varmistanut, että hakemus on perusteltu (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 116 kohta).

87 Kansalliset rekisteröintimenettelyt on siis liitetty unionin päätöksentekomenettelyyn, jonka olennaisen osan ne muodostavat. Ne eivät voi olla olemassa unionin suojajärjestelmän ulkopuolella (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 117 kohta).

88 Rekisteröintimenettelyn osalta on myös paljonpuhuvaa, että asetuksen N:o 1234/2007 118 f artiklan 7 kohdassa, joka on lähes samanlainen säännös kuin asetuksen N:o 479/2008 38 artiklan 7 kohta, säädetään, että jäsenvaltio voi ainoastaan väliaikaisesti myöntää nimelle kansallisen tason suojan siihen saakka, kunnes komissio tekee päätöksen rekisteröintihakemuksesta (ks. analogisesti asetuksen N:o 510/2006 5 artiklan 6 kohdan osalta tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 118 kohta).

89 Tästä säännöksestä seuraa, että silloin kuin jäsenvaltioilla on asetuksessa N:o 1234/2007 vahvistetussa järjestelmässä toimivalta tehdä asetuksen säännöksistä poikkeavia päätöksiä, vaikka ne olisivat väliaikaisiakin, tämä toimivalta perustuu nimenomaisiin säännöksiin (ks. analogisesti asetuksen N:o 510/2006 5 artiklan 6 kohdan osalta tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 119 kohta).

90 Lisäksi tällaiselta säännökseltä puuttuisi tehokas vaikutus, jos jäsenvaltiot voisivat säilyttää asetuksissa N:o 1234/2007 ja N:o 479/2008 tarkoitetut alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä koskevat omat järjestelmänsä ja antaa niiden olla olemassa rinnakkain näistä asetuksista seuraavan järjestelmän kanssa (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 120 kohta).

91 Toiseksi myös alkuperänimitysten ”Porto” tai ”Port” kaltaisia olemassa olevia maantieteellisiä nimityksiä koskevat siirtymäsäännökset osoittavat, että asetuksissa N:o 1234/2007 ja N:o 479/2008 säädetyllä suojajärjestelmällä on tyhjentävä vaikutus (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 121 kohta).

92 Niinpä asetuksen N:o 1234/2007 118 s artiklassa, joka on samanlainen kuin asetuksen N:o 479/2008 51 artikla, säädetään suojan siirtymäjärjestelmästä, jonka tarkoituksena on säilyttää oikeusvarmuuden vuoksi kansallisessa lainsäädännössä ennen 1.8.2009 jo säädetty viinien nimitysten suoja. Tämä suojan siirtymäjärjestelmä on, kuten asetuksen N:o 1234/2007 118 s artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, järjestetty unionin tasolla asetuksella N:o 1493/1999 ja myönnetty automaattisesti muun muassa tämän viimeksi mainitun asetuksen mukaisesti jo suojatuille viinin nimityksille (ks. vastaavasti tuomio 13.2.2014, Unkari v. komissio, C-31/13 P, EU:C:2014:70, 58 kohta).

93 Lisäksi asetuksen N:o 1234/2007 118 s artiklan 4 kohdassa säädetään, että 31.12.2014 asti komissio on voinut peruuttaa tämän viinin nimitysten automaattisen suojan omasta aloitteestaan, jos nimitykset eivät olleet mainitun asetuksen 118 b artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisia.

94 Tällainen olemassa olevien alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojan siirtymäjärjestelmä olisi tarkoitukseton, jos tällaisten nimitysten asetuksessa N:o 1234/2007 säädetty suojajärjestelmä ei olisi tyhjentävä, mistä seuraisi, että jäsenvaltioilla säilyisi joka tapauksessa mahdollisuus pitää nämä merkinnät voimassa niiden suojan kestoa rajoittamatta (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 128 kohta).

95 Lisäksi on huomattava, että vaikka asetuksen N:o 479/2008 johdanto-osan 28 perustelukappaleessa todetaan, että ”alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettujen viinien erityisten laatuominaisuuksien säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava soveltaa tässä suhteessa tiukempia sääntöjä”, on kuitenkin niin, kuten myös julkisasiamies esitti ratkaisuehdotuksensa 74 kohdassa, että tässä perustelukappaleessa viitataan pelkästään tämän asetuksen 28 artiklaan, jonka otsikko on ”Jäsenvaltion päättämät tiukemmat säännöt” ja joka koskee pelkästään viininvalmistusmenetelmiä.

96 Unionin yleinen tuomioistuin totesi myös perustellusti valituksenalaisen tuomion 38 ja 41 kohdassa asetuksen N:o 1234/2007 nojalla suojatuista alkuperänimityksistä ”Porto” tai ”Port”, että tämä asetus sisältää yhtenäisen ja yksinomaisen suojajärjestelmän, minkä vuoksi valituslautakunnan ei pitänyt soveltaa asianomaisia Portugalin oikeuden sääntöjä, joiden nojalla mainitut alkuperänimitykset oli kirjattu E-Bacchus-tietokantaan.

97 Liitännäisvalituksen ensimmäinen valitusperuste on siten hylättävä.

Päävalituksen ainoa valitusperuste

98 Päävalituksessa esittämässään ainoassa valitusperusteessa, joka koskee asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä tämän asetuksen 8 artiklan 4 kohdan ja 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan kanssa, rikkomista, EUIPO riitauttaa valituksenalaisen tuomion 44 kohdan, jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi seuraavaa:

”Kun kyse on asetuksen N:o [1234/2007] 118 m artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla annetun suojan väitetystä tyhjentävyydestä, sellaisena kuin valituslautakunta on sen myöntänyt ja johon [EUIPO] vetoaa, on todettava, ettei asetuksen N:o [1234/2007] eikä asetuksen N:o 207/2009 säännöksistä ilmene, että ensin mainitun asetuksen mukaisen suojan olisi ymmärrettävä olevan tyhjentävä siinä mielessä, ettei sitä voitaisi täydentää sen oman soveltamisalan ulkopuolella toisella suojajärjestelmällä. Asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä sen 8 artiklan 4 kohdan kanssa, ja saman asetuksen 53 artiklan 2 kohdan d alakohdan yksiselitteisestä sanamuodosta päinvastoin seuraa, että mitättömyysperusteet voivat perustua vaihtoehtoisesti tai samanaikaisesti aikaisempiin oikeuksiin unionin ’lainsäädännön tai suojaa sääntelevän kansallisen oikeuden mukaisesti’. Tästä seuraa, että asetuksen N:o [1234/2007] nojalla alkuperänimityksille ja (suojatuille) maantieteellisille merkinnöille myönnettyä suojaa, sillä edellytyksellä, että ne ovat asetuksen N:o 207/2009 edellä mainituissa säännöksissä tarkoitettuja ’aikaisempia oikeuksia’, voidaan täydentää merkityksellisellä kansallisella oikeudella, jolla annetaan lisäsuojaa.”

99 Liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen hylkäämisestä johtuu, että unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se nojautumalla 8.9.2009 annetun tuomion Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) 107 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa tehtyyn tulkintaan asetuksessa N:o 510/2006 säädettyä suojajärjestelmää koskevista säännöistä totesi valituksenalaisen tuomion 38 ja 41 kohdassa, että alkuperänimitysten ”Porto” ja ”Port” suojajärjestelmällä, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 1 ja 2 kohdassa, on tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien alkuperänimitysten osalta yhtenäinen ja yksinomainen luonne.

100 On palautettava mieleen, että 8.9.2009 annetussa tuomiossa Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) todettiin, että asetuksessa N:o 510/2006 säädettyä alkuperänimitysten suojajärjestelmää on tulkittava sillä tavoin, että se on sekä yhtenäinen että tyhjentävä.

101 Mainitun suojajärjestelmän tyhjentävän luonteen vuoksi samassa tuomiossa todettiin, että asetusta N:o 510/2006 on myös tulkittava sillä tavoin, että se estää kahta jäsenvaltiota sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa säädetyn sellaisen suojajärjestelmän soveltamisen, jossa annetaan jäsenvaltion oikeuden mukaisesti alkuperänimitykseksi tunnustetulle nimitykselle suojaa toisessa jäsenvaltiossa, jossa tällaista suojaa tosiasiallisesti vaaditaan, kun tämän alkuperänimityksen rekisteröintiä ei ole haettu kyseisen asetuksen mukaisesti.

102 Mainitusta 8.9.2009 annetusta tuomiosta Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521) ei myöskään ilmene, että tuomiossa tehty päätelmä asetuksessa N:o 510/2006 säädetyn suojajärjestelmän tyhjentävyydestä ei kattaisi sitä tilannetta, jossa kyseisessä kansallisessa järjestelmässä myönnetään suojatulle maantieteelliselle merkinnälle tai alkuperänimitykselle ”ylimääräinen” suoja, jolla tarkoitetaan vahvistettua suojaa tai ylemmäntasoista suojaa verrattuna pelkästään asetuksesta johtuvaan suojaan.

103 Edellä 83 ja 89–93 kohdassa esitetyistä syistä asetuksessa N:o 1234/2007 säädetty suojajärjestelmä on tyhjentävä, joten tämä asetus on esteenä asetuksen nojalla suojattujen maantieteellisten merkintöjen kansallisen suojajärjestelmän soveltamiselle.

104 Unionin yleinen tuomioistuin totesi kuitenkin valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa, ettei asetuksen N:o 1234/2007 mukaisen alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojan ole ymmärrettävä olevan tyhjentävä siinä mielessä, ettei sitä voitaisi täydentää ”sen oman soveltamisalan ulkopuolella” toisella suojajärjestelmällä.

105 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että riita koskee tavaramerkin PORT CHARLOTTE haltijaa vastaan sillä perusteella vireille pantua mitättömyysmenettelyä, että kyseisellä tavaramerkillä loukataan muun muassa Portugalin oikeudessa alkuperänimitykselle ”Porto” tai ”Port” myönnettyä suojaa.

106 Tämä alkuperänimitys kuuluu selvästi asetuksen N:o 1234/2007 omaan soveltamisalaan, koska se on viinityyppiä koskeva maantieteellinen merkintä, joka on rekisteröity ja jota suojataan tämän asetuksen mukaisesti.

107 Vaikka asetus N:o 1234/2007 ei lähtökohtaisesti estä sitä, että kansallisen oikeuden nojalla suojataan ”tavanomainen maantieteellinen lähtöisyysmerkintä” eli nimitys, jonka tietyllä laadulla, maineella tai muulla tuotteen ominaisuudella yhtäältä ja tietyllä maantieteellisellä alkuperällä toisaalta ei ole suoraa yhteyttä ja joka ei näin ollen kuulu asetuksen N:o 1234/2007 soveltamisalaan (ks. analogisesti tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), näin ei ole silloin, kun asia koskee nyt käsiteltävän asian tavoin viinin alkuperänimitystä, joka kuuluu mainitun asetuksen soveltamisalaan.

108 Tästä seuraa, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa, että asetuksella N:o 1234/2007 alkuperänimityksille ja suojatuille maantieteellisille merkinnöille myönnettyä suojaa, sillä edellytyksellä, että ne ovat asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, luettuna yhdessä tämän asetuksen 8 artiklan 4 kohdan kanssa, ja mainitun asetuksen 53 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja ”aikaisempia oikeuksia”, ”voidaan täydentää merkityksellisellä kansallisella oikeudella, jolla annetaan lisäsuojaa”.

109 Edellä esitetyn perusteella päävalituksen ainoa valitusperuste on hyväksyttävä.

Liitännäisvalituksen toinen valitusperuste

110 Liitännäisvalituksensa toisessa valitusperusteessa, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa, jossa säädetään, että kyseiset alkuperämerkinnät on suojattu suoralta tai välilliseltä kaupalliselta käytöltä myös erilaisissa tuotteissa, jos nimen käytöllä hyödynnetään niiden mainetta, IVDP moittii unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se katsoi valituksenalaisen tuomion 72 kohdassa, että valituslautakunta oli todennut perustellusti, että riidanalaisessa tavaramerkissä eli merkissä PORT CHARLOTTE ei käytetä alkuperänimitystä ”Porto” tai ”Port” eikä se herätä mielikuvaa niistä.

111 Tämä valitusperuste liittyy valituksenalaisen tuomion 70 ja 71 kohdassa esitettyihin perusteluihin, jotka ovat seuraavat:

> ”70 Tältä osin on yhtäältä todettava, että suojattu alkuperänimitys, jonka haltija kantaja on ja joka on kirjattu E-Bacchus-tietokantaan, käsittää nimitykset ’Oporto’, ’Portvin’, ’Portwein’, ’Portwijn’, ’Vin de Porto’, ’Port Wine’, ’Port’, ’Vinho do porto’ ja ’Porto’. Kyse on siis nimityksistä, jotka muodostuvat eri kielissä joko kahdesta osasta eli osista ’port’ tai ’porto’ ja ’vin’ tai yhdestä ainoasta osasta eli osasta ’oporto’ tai ’porto’. Toisaalta – kuten [EUIPO] esittää – on otettava huomioon se, että myös riidanalainen merkki sisältää ilmaisun, joka koostuu kahdesta osasta, eli osista ’port’ ja ’charlotte’, joiden on ilmaisun ’port wine’ tapaan ymmärrettävä muodostavan loogisen ja merkityssisältöä koskevan kokonaisuuden – –.
>
> 71 Toisin kuin on kyseessä olevan suojatun alkuperänimitykseen liittyvän ilmaisun osalta, riidanalaiseen tavaramerkkiin liittyvällä ilmaisulla ei viitata nimenomaisesti viiniin vaan naisen etunimeen Charlotte, joka yhdistetään suoraan osaan ’port’, jonka ensisijainen merkitys useissa eurooppalaisissa kielissä, myös englannissa ja portugalissa, on satama eli meren tai joen rannalla oleva paikka. Näin ollen – kuten valituslautakunta katsoi perustellusti riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleessa – kohdeyleisö ymmärtää merkin PORT CHARLOTTE loogisena ja merkityssisältöä koskevana kokonaisuutena luettuna siten, että sillä kuvataan satamaa, jonka nimenä on Charlotteksi kutsutun henkilön nimi, ilman suoraa yhteyttä alkuperänimitykseen ’Porto’ tai ’Port’ tai portviiniin. Kuten [Bruichladdich] väittää, tämä pätee varsinkin, kun termi ’charlotte’ on riidanalaisen tavaramerkin tärkein ja erottuvin osa, joka kiinnittää välittömästi kohdeyleisön huomion. Kohdeyleisö ei havaitse osaa ’port’ osasta ’charlotte’ erillisenä tai erotettavissa olevana osana vaan kyseiseen termiin suoraan liittyvänä määritteenä, joka välittää viestin siitä, että riidanalaisella tavaramerkillä viitataan rannikolla tai joen varrella sijaitsevaan paikkaan. Tämä arviointi pätee kaikkiin unionin keskivertokuluttajiin, joilla on englannin tai jonkin romaanisen kielen vähintään auttava taito.”

112 Kuten IVDP väittää, portugalin kielessä ei ole sanaa ”port”. Lisäksi sana, jota käytetään sataman eli meren tai joen varrella sijaitsevan paikan osoittamiseen, on ”porto”. Tästä johtuu, että unionin yleinen tuomioistuin teki tässä kohdassa ilmeisen tosiseikkaa koskevan virheen.

113 Silti voidaan todeta, että yleisemmin unionin yleisen tuomioistuimen arviointi, jonka mukaan kohdeyleisö eli unionin keskivertokuluttaja, jolla on ainakin perustiedot englannin kielestä tai jostakin romaanisesta kielestä, ymmärtää merkin PORT CHARLOTTE tarkoittavan satamaa, jolla on Charlotteksi kutsutun henkilön nimi, muodostamatta suoraa yhteyttä alkuperänimitykseen ”Porto” tai ”Port” tai portviiniin, on kuitenkin tosiseikka eikä voi tästä syystä tai siksi, että IVDP ei myöskään ole näyttänyt toteen tähän arviointiin vaikuttavaa ilmeistä todisteiden vääristelyä, olla valvonnan kohteena muutoksenhakuvaiheessa.

114 Tässä arvioinnissa ei myöskään tulkita virheellisesti ilmausta ”suora tai välillinen kaupallinen käyttö”, joka sisältyy asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohtaan.

115 Asetuksen N:o 1234/2007 nojalla suojatun nimityksen – kuten alkuperänimityksen ”Port” – sisällyttämisellä tavaramerkkiin ei nimittäin voida katsoa hyödynnettävän tämän alkuperänimityksen mainetta mainitun asetuksen 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetulla tavalla, kun sisällyttäminen ei johda siihen, että kohdeyleisö yhdistää tavaramerkin tai ne tavarat, joita varten se on rekisteröity, kyseiseen alkuperänimitykseen tai viinialan tuotteeseen, jota sillä suojataan.

116 Käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin totesi tosiseikkojen arvioinnin, jota ei voida riitauttaa valituksessa, päätteeksi valituksenalaisen tuomion 71 ja 76 kohdassa, että koska merkki PORT CHARLOTTE koostuu sanasta ”port” ja etunimestä Charlotte, katsotaan loogiseksi ja merkityssisällön omaavaksi kokonaisuudeksi, jossa viitataan satamaan eli meren tai joen varrella sijaitsevaan paikkaan ja jossa tähän paikkaan liitetään etunimi, joka on riidanalaisen tavaramerkin tärkein ja erottamiskykyisin osa. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan kohdeyleisö ei havaitse tässä merkissä sellaista maantieteellistä viittausta portviiniin, jolla hyödynnettäisiin kyseistä alkuperämerkintää.

117 Tämän tosiseikkoja koskevan arvioinnin perusteella unionin yleinen tuomioistuin on voinut todeta oikeudellista virhettä tekemättä, että valituslautakunta totesi perustellusti, ettei voida todeta, että riidanalaisella tavaramerkillä hyödynnettäisiin alkuperänimitystä ”Porto” tai ”Port” asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

118 Vaikka unionin yleinen tuomioistuin lisäsi valituksenalaisen tuomion 72 kohdassa virheellisesti, ettei riidanalainen tavaramerkki herättänyt mielikuvaa mainitusta alkuperänimityksestä, perustaen päättelynsä asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohtaan siitä huolimatta, että mielleyhtymä kuuluu tämän säännöksen b alakohdan soveltamisalaan, tällä virheellä ei ole vaikutusta unionin yleisen tuomioistuimen päätökseen hylätä mainitun asetuksen 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdan rikkomista koskeva väite.

119 Näin ollen liitännäisvalituksen toinen valitusperuste on hylättävä.

Liitännäisvalituksen kolmas valitusperuste

120 IVDP väittää liitännäisvalituksen kolmannessa valitusperusteessa, että kun unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 75 kohdassa, että whiskylle rekisteröidyn riidanalaisen tavaramerkin PORT CHARLOTTE käyttäminen ei merkitse alkuperänimityksen ”Porto” tai ”Port” ”väärinkäyttöä, jäljittelyä tai mielleyhtymiä” asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla, se sovelsi virheellisesti tätä säännöstä.

121 Unionin yleinen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee mielleyhtymän käsitettä, sellaisena kuin se sisältyy alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä koskevaan unionin lainsäädäntöön.

122 Tämän oikeuskäytännön mukaan mielleyhtymän käsite kattaa tapauksen, jossa tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun sisältyy suojatun nimityksen osa siten, että kuluttajalle syntyy tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on kyseinen nimitys (ks. mm. tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 (EUVL 2008, L 39, s. 16) 16 artiklan b alakohdan, joka on asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdan kanssa täysin identtinen säännös, osalta tuomio 21.1.2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

123 Lisäksi kyseessä voi olla ”mielleyhtymä”, vaikka asianomaisten tuotteiden välillä ei ole mitään sekaannusvaaraa, koska keskeistä on etenkin se, ettei yleisölle luoda tuotteen alkuperää koskevaa mielleyhtymää ja ettei toimija saa oikeudetonta hyötyä suojatun maantieteellisen merkinnän maineesta (ks. mm. tuomio 21.1.2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, 45 kohta).

124 Unionin yleinen tuomioistuin on oikeudellista virhettä tekemättä soveltanut tästä oikeuskäytännöstä johtuvaa olennaista arviointiperustetta todetessaan valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa, että kun otetaan huomioon saman tuomion 71 kohdan toteamukset, keskivertokuluttaja – kun hänen oletetaan olevan portugalilainen tai portugalinkielinen – jonka edessä on kyseisellä tavaramerkillä varustettu whisky, ei yhdistä sitä kyseessä olevalla alkuperänimityksellä suojattuun portviiniin.

125 Unionin yleinen tuomioistuin lisäsi tässä 76 kohdassa, että tämän arvion vahvistavat sellaiset portviinin ja whiskyn ominaisuuksien väliset huomattavat erot erityisesti raaka-aineiden, alkoholipitoisuuden ja maun suhteen, joista keskivertokuluttaja on tietoinen ja joista valituslautakunta aivan oikein muistutti riidanalaisen päätöksen 20 ja 34 perustelukappaleessa.

126 Koska unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa tekemät tällaiset arvioinnit koskevat tosiseikkoja ja koska IVDP ei ole osoittanut, että unionin yleinen tuomioistuin olisi jollakin tavalla vääristellyt todisteita, näitä arviointeja ei voida arvostella muutoksenhakuvaiheessa, koska myös ne perustuvat asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”mielikuva” täsmälliseen tulkintaan.

127 Liitännäisvalituksen kolmas valitusperuste on siis hylättävä.

128 Edellä esitetyn perusteella päävalitus on hyväksyttävä ja liitännäisvalitus on hylättävä. Valituksenalainen tuomio on näin ollen kumottava.

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa

129 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaan unionin tuomioistuin voi kumotessaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomion itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen.

130 Koska asia on ratkaisukelpoinen, unionin tuomioistuin katsoo, että unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne on ratkaistava lopullisesti.

131 Unionin yleinen tuomioistuin nimittäin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla kaikki käsiteltävänään olleet kanneperusteet lukuun ottamatta kolmatta kanneperustetta, joka koski sitä, että valituslautakunta oli todennut virheellisesti, että viinien alkuperänimitysten suojaa säännellään yksinomaan asetuksessa N:o 1234/2007 eikä samanaikaisesti kansallisessa oikeudessa, ja neljännen kanneperusteen ensimmäistä osaa, joka koski asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan, luettuna yhdessä tämän asetuksen 8 artiklan 4 kohdan kanssa, rikkomista siltä osin kuin valituslautakunta ei soveltanut asiassa merkityksellisiä Portugalin oikeuden sääntöjä.

132 Unionin tuomioistuin on tällä tuomiolla yhtäältä hyväksynyt valituksenalaiseen tuomioon kohdistuvan päävalituksen siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisessa tuomiossa kolmannen kanneperusteen ja neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan, ja toisaalta hylännyt liitännäisvalituksen siitä, että unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi neljännen kanneperusteen toisen osan, joka koski asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan rikkomista siltä osin kuin valituslautakunta oli virheellisesti todennut, että riidanalaisen tavaramerkin rekisteröinti tai käyttö ei ole alkuperänimityksen ”Porto” tai ”Port” käyttöä tai luo mielikuvaa siihen, minkä vuoksi tämän alkuperänimityksen mainetta ei tarvitse tarkastella.

133 Tästä seuraa, että kaikki unionin yleisessä tuomioistuimessa riidanalaista päätöstä vastaan esitetyt kanneperusteet on hylättävä.

134 Näin ollen unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne on hylättävä kokonaisuudessaan eikä asiaa ole palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen.

Oikeudenkäyntikulut

135 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus hyväksytään ja unionin tuomioistuin itse ratkaisee riidan lopullisesti, se tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

136 Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan sen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

137 Koska unionin tuomioistuin on käsiteltävässä asiassa hyväksynyt EUIPO:n valituksen ja hylännyt IVDP:n liitännäisvalituksen, viimeksi mainittu on hävinnyt asian unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteensa tueksi esittämien perusteiden osalta.

138 Koska EUIPO ja Bruichladdich ovat vaatineet IVDP:n velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, tämä on velvoitettava korvaamaan EUIPO:n ja Bruichladdichin oikeudenkäyntikulut kahdessa oikeusasteessa.

139 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan myös valituksen käsittelyyn saman työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, mukaan asiassa väliintulijoina olleet Portugalin tasavalta ja komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Unionin yleisen tuomioistuimen 18.11.2015 antama tuomio Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto vastaan SMHV – Bruichladdich Distillery (PORT CHARLOTTE) (T-659/14, EU:T:2015:863) kumotaan.**

2) **Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, IP:n asiassa T-659/14 nostama kanne sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) neljännen valituslautakunnan 8.7.2014 antamasta päätöksestä (asia R 946/2013-4) hylätään.**

3) **Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, IP velvoitetaan korvaamaan Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston (EUIPO) ja Bruichladdich Distillery Co. Ltd:n oikeudenkäyntikulut kahdessa oikeusasteessa.**

4) **Portugalin tasavalta ja Euroopan komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset